

DEJSTVA OSTAJAJO, SO PA NEKOLIKO DRUGAČNA

JANEZ CVIRN

Čeprav s človekom, ki v kritični presoji svojega dela vidi le antireklamo na svoj račun, verjetno nima smisla polemizirati, pa je Damjan J. Ovsec, "samostojen in svoboden etnolog (s svobodnjaškim statusom), edini svoje vrste v srednji Evropi in na Balkanu", v svojem polemičnem odgovoru na izziv Slavka Kremenška natrosil toliko neargumentiranih in za lase privlečenih trditev, da mu moram tudi sam odgovoriti. Še toliko bolj, ker je v svoj obračun z "etnološkim lobijem" vpletel tudi mojo knjižico o družabnem življenju v Celju in preko nje poskušal dokazovati svoje problematične konstrukcije.

V Ovščevem spisu se lahko brez rezerve strinjam le z mislijo, da "problema ni tam, kjer ga vidimo, temveč tam, od koder ga opazujemo". Vendar pa je osnovni problem Ovščevega polemičnega zapisa, ki ni nič drugega kot neokusna mešanica otožne lamentacije in prepotentne samohvale, prav perspektiva njegovega opazovanja dosedanjega raziskovanja meščanstva na Slovenskem.

Ko se je, milo rečeno, neskromno postavil v vlogo prvega raziskovalca slovenskega meščanstva, ki da je v svinčenih sedemdesetih letih, ko je bilo v znanosti skoraj toliko politike kot v politiki, začel na tem področju orati ledino, ki je napisal "prvo etnološko delo svoje vrste v (zdaj bivši) Jugoslaviji in še kje" in prvi začel tudi z aplikacijo znanstvenih izsledkov, obenem pa svojemu naslovniku odčital še pravo lekcijo o tem, kaj vse da je potrebno za kvalificirano preučevanje meščanstva - med drugim tudi meščanske korenine (sic!) - je seveda prišel do zanj značilnih sklepov, ki nikakor ne odgovarjajo dejanskemu stanju.

Pa vendar na tem mestu ne želim Ovscu odgovarjati zaradi njegove samohvale, ki sem jo spričo veličastnih uspehov pri plasiranju "aplikativnih raziskav" (mimogrede: le-te obsegajo čas od zgodnjega srednjega veka do danes, vsebinsko pa vse od kamnite sekire do električne kitare - prava mala industrija!) že vajen, temveč zaradi nekaterih trditev, ki iz nje izhajajo. Pri načenjanju vprašanja o svojem prvenstvu, pionirski vlogi pri raziskavah družabnega življenja meščanstva, je Ovsec šel namreč tako daleč, da je vse (etnologe in zgodovinarje), ki so se kdajkoli ukvarjali z zgodovino (družabnega življenja) meščanstva, označil kar za nekakšne plagiatorje, ki dosledno kopirajo njegov Oris družabnega življenja v Ljubljani, pri tem pa nihče ne omenja njegovega "skromnega, pa recimo tako, pionirskega dela".

Skratka, logika Ovščevega pisanja je naslednja: na raziskavo družabnega življenja se je spomnil sam (in to v svinčenih časih, ki niso bila naklonjena raziskavam meščanstva), pri delu se ni mogel opreti na nobeno literaturo in vire (sic!), izumiti je moral metodo dela (sic!), določiti vrstni red dejavnosti..., z eno besedo, napraviti je moral "mušter", ki ga zdaj vsi s pridom uporabljajo, nihče pa mu ne priznava zaslug za pionirsko delo. Nakar se pojavi moja zgodovinska malenkost, ki da ga kopira

celo do te mere, da v svojem delu o družabnem življenju v Celju na prelomu stoletja uporablja povsem njegove "definicije posameznih pojavov družbenega življenja", pri čemer pa nikjer v svoji knjižici ne omenja ne Ovseca ne Godinove, temveč ju odpravi le s skromno opombo, da je vidike družabnega življenja "poskušal oblikovati po že ustaljeni shemi iz etnoloških orisov družabnega življenja v Ljubljani in v Mariboru".

No, če sem se v Ovščevi konstrukciji s svojo knjižico o družabnem življenju v Celju že znašel v vlogi kronske priče, ki naj bi najbolje dokazovala njegove, po mojem mnenju neargumentirane teze (na njih bodo gotovo odgovorili prizadeti etnologi), sem "brez paranoičnih podtonov" Ovseca prisiljen spomniti, da v "historičnem opisu" svojega primera pozablja predvsem na dvoje:

1. Na dejstvo, da gre pri moji knjižici za časovno, metodološko in tudi vsebinsko povsem drugačen pristop, ne glede na to, da sem se pri razdelitvi snovi (zaradi primerjave) skušal držati notranje strukture obeh že omenjenih del. V svoji knjigi sem se omejil na čas na prelomu stoletja (1890-1914), napisal sem jo na podlagi arhivskih in časopisnih virov, z njo pa sem želel prikazati predvsem to, kako so se ostri nacionalni boji odražali v posameznih segmentih vsakdanjega življenja.

2. Zlasti pa na staro resnico, da se v znanosti z nikomer nič ne načenja in še manj kaj s kom končuje - za kar je lep dokaz tudi Ovščev Oris, ki bolj kot na (ustnih) virih temelji na literaturi.

Kar pa se tiče Ovščevega očitka, da sem uporabljal "njegove definicije posameznih pojavov družabnega življenja", mu moram pritrditi. Res je, uporabljal sem pojme: družabno življenje, gostilne in kavarne, društva, kulturne prireditve, izleti v naravo in še mnoge druge. Dodal pa sem (mogoče je Ovsec spregledal) tudi pretepe. To je torej moja inovacija.

DAMJANU J. OVSCU

SLAVKO KREMENŠEK

Spoštovani kolega Ovsec, navezujem na vaše pisanje v 1.-2. številki Glasnika SED za leto 1992 (str. 14-20). Pišem vam v obliki, ki je doslej nisem gojil, se mi pa zdi glede na zadnja dva odstavka vašega teksta še najbolj primerna. Obračate se namreč name v takšnem slogu: "Zavedajte se, da vsega tistega, česar ne morete inkorporirati v svoj svetovni nazor, v svoj pogled na svet, ne morete definirati kot podtikanje." Ali: "Ker se v svoji polemiki imate za prostodušneža, sem to besedo, kadarkoli sem jo omenil, podčrtal." (Prostodušnost pa naj bi imela, kot pravite, "zelo hitro izrazito negativno konotacijo").